

» ζήτων τὴν ζωὴν καὶ τὴν λάμψιν εἰς τὰ προϊόντα
» τῆς τέχνης ἢ τῆς φιλολογίας, ὑπέκει κυρίως εἰς
» ἐλατήριον ἐπιστημονικόν, ἢ οὕτως εἰπεῖν μαθημα-
» τικόν; Καὶ ὅμως, καί! Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ὑπε-
» ροχὴ καὶ τὸ ὑποδεῖς του συγχρόνως, ἐντεῦθεν καὶ
» ἡ δύναμις καὶ αἱ ἑλλείψεις του».

Τὴν ἐκτίμησιν ταύτην τῆς ιδιοφυίας τοῦ Ταῖν ἀναπτύσσει ὁ κ. Monod διὰ μακρῶν, ἀνυψῶν μάλ-
λον τὰ ἐπαινετὰ ἢ ἐξαίρων τὰ μεμπτά. Παραθέτει ὅμως τὴν κρίσιν τοῦ Ἑλβετοῦ Amiel, ἐκφράσαν-
τος ἀποτομώτερον τὴν αὐτὴν περίπου ιδέαν. Με-
τριάζει ὅμως δι' ἐπιφυλάξεων τὴν αὐστηρότητα τοῦ
Amiel. Ἴδου τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο: (σελ. 160)

« Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ταῖν μοῦ προξενεῖ αἰσθη-
» μὰ τι ἀνιαρόν, καθὼς ὁ δυσσηγῆς κρότος τροχα-
» λιῶν ἢ ἀτμουμηχανῆς, καθὼς ἡ ἀποφορὰ χημικοῦ
» ἐργαστηρίου. Τὸ ὕψος του ἐνθυμίζει φαρμακευ-
» τικὰς καὶ τεχνικὰς προπαρασκευάς. Ἡ ἐπιστήμη
» του εἶναι ἀμείλικτος. Ἐγχεῖ τι τὸ τραγὸν καὶ τὸ
» ψυχρὸν, τὸ στερεὸν καὶ δριμύ, ἑλλείπει ὅμως ἡ
» περὶ τῆς, ἡ μεγαλοφροσύνη, ἡ χάρις. Ἡ τοιαύτη
» ἐντύπωσις, — δυσάρετος εἰς τὴν ἀκοήν, εἰς τὴν
» γεῦσιν, εἰς τὴν ὄρασιν, εἰς τὴν καρδίαν, — προέρ-
» χεται ἴσως ἐκ δύο λόγων: τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας
» τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ λογοτεχνικοῦ του συστή-
» ματος. Ἡ ἄκρα περιφρόνησις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ
» χαρακτηρίζουσα τὴν φυσιολογικὴν σχολήν, καὶ
» ἡ παρεισαγωγὴ τῆς ἐπιστημονικότητος εἰς τὴν
» φιλολογίαν ἐξηγοῦν τὴν ὑπολαθάνουσαν εἰς τὸ
» ὕψος του ξηρότητα, ἡ ὁποία σοῦ συναρπάζει τὴν
» ἀναπνοὴν καθὼς οἱ ἄτμοι μεταλλουργείου. Εἶναι
» διδασκτικώτατος, ἀλλ' οὐδαμῶς ζωογόνος. Ἀπο-
» ξηραίνει, ὑποκαίει, καταθλίβει, δὲν ἐμπνέει τί-
» ποτε, μεταδίδει μόνον γνώσεις. Ὑποθέτω ὅτι
» τοιαυτὴ θὰ εἶναι ἡ φιλολογία τοῦ μέλλοντος, ἐπὶ
» τὸ Ἀμερικανικώτερον, ἀντίθετος ἐκ διαμέτρου
» πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην: ἀντὶ τῆς ζωῆς, ἡ
» ἀλγεβρα, — προβλήματα ἀντὶ εἰκόνων, — ἀντὶ τῆς
» μέθης τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀναθυμιάσεις χημικῶν
» ἀναλύσεων, — συλλογισμοὶ παγεροὶ ἀντὶ τῶν τέρ-
» ψων τῆς διανοίας, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Τέχνη ἐκδέ-
» ρουσα καὶ ἀνατέμνουσα τὸ πτώμα τῆς νεκρᾶς
» Ποιήσεως!»

Τοιοῦτου εἶδους μορφᾶς δὲν δύναται τις ν' ἀπο-
δώσῃ εἰς τὸν Michelet. Ἄλλως δέ, καθ' ἣν ἐποχὴν
διεπλάσθη οὗτος, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπικρατήσῃ ἡ ἐπι-
στημονικὴ τάσις τῆς φιλολογίας κατὰ τῆς ὁποίας
μετὰ τὴν ζήτησιν ἐξανίσταται ὁ Amiel. Τοῦ Mi-
σελὲ τὸ ἰδιάζον προσόν (*la faculté maitresse* καὶ
πάλιν) ἦτο, κατὰ τὸν κ. Monod, « ἡ ἀγάπη».

« Ἐάν, λέγει (σελ. 248 καὶ ἐρ.), ἐάν ἡ διάνοια
» του ἔχει τι τὸ πυρετώδες, τὸ ἀπότομον, διαβλέπει
» τις ὅτι τοῦτο πηγάζει ἐκ τῆς καρδίας του, τῆς
» αἰείποτε μετὰ συγκινήσεως παλλούσης. Καὶ ἡ φαν-
» τασία του ἔτι κυβερνοῦται ὑπὸ τῆς καρδίας του...
» Ὅ,τι ἐπασχολεῖ τὸν νοῦν του συγκινεῖ καὶ τὴν
» καρδίαν του, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ φύσις ἐμψυχοῦται
» καὶ οἱ νεκροὶ ἀναζοῦν ὑπὸ τὸν κάλαμόν του. Τὴν
» πάλιν τῶν στοιχείων ἢ τῶν ἀνθρώπων δὲν βλέπει
» αὐτὸς ἀπαθῆς. Ἐμφορεῖται ἡ ἀγάπη ἢ μίσους.

» Ἀρτῆται: τὰ συμβάντα τοῦ παρελθόντος μετὰ
» πάθους, ὡς σύγχρονος αὐτῶν. Περιγράφει τὴν
» ὑπερξίν τῶν ζώων ἢ τῶν φυτῶν ὡς τρόπον τινὰ
» ζήσας τὴν ζωὴν των, συμμερισθεὶς τὰς ἀπολαύ-
» σεις των καὶ ὑποστάς τὰ δεινὰ των. Γράφων ἀπο-
» τείνεται εἰς τὴν εὐαίσθησίαν μᾶλλον ἢ εἰς τὰ
» αἰσθητήρια τοῦ ἀναγνώστου. Τὸ ὕψος του εἶναι
» πλήρες συγκινήσεως μᾶλλον ἢ εἰκόνων. Δὲν ἐπι-
» διώκει τὸ εὐήχον ἢ τὸν χρωματισμὸν ὡς ἄλλοι
» ποιηταί, ὡς φέρ' εἰπεῖν ὁ Βίκτωρ Οὐγώ, ἀλλὰ
» διὰ τῆς ὁρμῆς, διὰ τῆς ζωῆς, διὰ τοῦ αἰσθήματος
» συναρπάζει τὸν ἀναγνώστην».

Τὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν παρεκτός τῶν ἔργων
τοῦ Michelet ἐπροξενεῖ, κατὰ τὸν κ. Monod,
καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐτι μορφή τοῦ ἀνδρός.

« Ἦτο τόσο ἰσχνὸς καὶ μικρὸς, (σελ. 226-227),
» ὥστε ἐλησμόνευε τις ὅτι εἶχε σῶμα. Ἡ ὠραία κε-
» φαλή του, δυσαναλόγως μεγάλη, ἐφαίνετο ὡς
» ἀποτύπωσις πιστῆ τοῦ πνεύματός του... Τὸ
» ἄνω μέρος τοῦ προσώπου ἐξέφραζε θαυμασίως τὸ
» μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐγένειαν. Τὸ εὐρύ του μέτω-
» πον, περιστερόμενον διὰ μακρᾶς λευκῆς κόμης,
» οἱ ὀφθαλμοὶ του πλήρεις ἐνταυτῷ καὶ πάθους καὶ
» ἀγαθότητος, ἐξέφραζον τὴν ποίησιν, τὸν ἐνθου-
» σιασμὸν καὶ τὴν εὐαίσθησίαν του... Ὅτε ὠμί-
» λει, ἡ διάνοια ἐφαίνετο ἀναβλύζουσα διὰ τῶν
» ὀφθαλμῶν του καὶ σ' ἐγοήτευσεν τὸ βλέμμα του,
» τὸ μέχρι γήρατος διατηρηθὲν λαμπρὸν καὶ διαυ-
» γές, καθὼς συμβαίνει ἐνίοτε ὅτε ἡ καρδία μένει
» νέα. Τίς δὲ ποτε περισσότερο ἐκεῖνον διέμεινε
» διαρκῶς νέος; Αἱ τρίχες του ἦσαν ἤδη λευκαὶ
» ὅτε ἦτο εἰκοσιπενταετής. Ἐκτοτε δὲν ἐγήρασε.
» Νέος, διεκρίνετο διὰ τὴν πρόωρον ὠριμότητά του.
» Γέρον, διετήρησε μέχρι τέλους τὸ ἀκαμαῖον καὶ τὸ
» ἐνθερμον τῆς ψυχῆς... Ὁ ἴδιος ἔλεγε περὶ ἐαυ-
» τοῦ, συγκρινόμενος πρὸς τοὺς συγχρόνους του ἱστο-
» ρικούς συγγραφεὶς καὶ ἀναγνωρίζων τὴν καλλιέπειαν,
τὴν κρίσιν, τὴν βαθυνοίαν των: « Ἐγὼ ἠγάπησα
περισσότερον ἐκεῖνων».

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

KIMON ANDREAΔΗΣ¹

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΙΕ'.

Ὁ λοχαγὸς Φίλιππος Βράγκας δὲν ἐχρονотρί-
βησε ματαίως.

Μόλις ἐξημέρωσεν, ἔσπευσεν εἰς συνάντησιν τοῦ
συναδέλφου του Μιλτιάδου Καρπέτα, ἐντίμου καθ'
ὄλα καὶ εὐγενεοῦς χαρακτήρος ἀξιωματικοῦ, μετὰ
τοῦ ὁποίου στενώτατα συνεδέετο.

— Γιὰ καλὸ νὰ ἦναι, Φίλιππε! πῶς τόσο πρωί!
Δὲν εἶναι στὰς ἑξέεις σου αὐτό.

— Δὲν εἶναι διόλου γιὰ καλὸ, Μιλτιάδη μου.
Εἶναι γιὰ δουλειὰ πολὺ δυστυχισμένη! θὰ μὲ βοή-

¹ Ἴδε σελίδα 305.

θήσης ὡς μάρτυς εἰς μονομαχίαν. Ἦξεύρεις ὅτι ἐγὼ δὲν ἀνακατόνομαι ποτὲ σ' αὐταῖς τῆς ἀναγούλαις· ἀλλὰ σήμερα εἶναι διαφορετικὰ πολὺ τὰ πράγματα. Πρόκειται περὶ μονομαχίας, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ πλέον μαύρη ἀτιμία, ὅπου ἤμπορεῖς νὰ φαντασθῆς. Θὰ ἀντιπροσωπεύσωμε τὸν καλὸν μας φίλον τὸν Κίμωνα, ὁ ὁποῖος θὰ χτυπηθῆ μετὰ τὸν Νικόλαον Βερτιῆν.

— Ἦλθετε νὰ με ἐμπαίξετε, Φίλιππε; Καὶ ὡς ἀστεία, πάλι εἶναι πολὺ κρύα λόγια αὐτὰ ποῦ λές. Ἀπὸ πότε ἄρχισαν νὰ μονομαχοῦν οἱ πατέρες μετὰ τὰ παιδιὰ τους;

— Σιώπα, Μιλτιάδη, σιώπα. — Μὴ μεταχειρίζεσαι καὶ σὺ τοῦ ἀγιοτέρου δεσμοῦ τὰ ὀνόματα, χωρὶς ὁ δεσμὸς αὐτὸς νὰ ὑπάρχη. Φθάνει ὅτι ἐθυσιάσθηκε ὁ δυστυχισμένος φίλος μας, μετὰ τὸ νὰ πιστεῦσῃ ὅτι εἶναι δυνατὸς ὁ δεσμὸς αὐτὸς, ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ποῦ τὸν δημιουργεῖ ἡ φύσις.

— Φρικτὰ εἶναι αὐτὰ ποῦ ἀκούω, Φίλιππε. Ὅπως δὴποτε εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σου.

— Καὶ ἀπαιτῶ ἡ ἐμπιστοσύνη σου νὰ ᾔηαι ἀπόλυτος. Ὅ,τι καὶ ἂν ἀκούσης, ὅπως καὶ ἂν με ἰδῆς νὰ φερθῶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρπετό, νὰ μὴ με καταδικάσῃς, οὔτε νὰ με κατακρίνῃς. Θὰ ἰδῆς τρόπους, τοὺς ὁποίους ποτὲ δὲν ἐπιτρέπει εἰς μάρτυρα ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν ἀντίπαλον· ἀλλὰ νὰ μὴ τοὺς ἀποδοκιμάσῃς.

— Δὲν θὰ σὲ καταδικάσω, δὲν θὰ σὲ ἀποδοκιμάσω, Φίλιππε. Ἀρκεῖ τὸ ὅτι θὰ ζητήσῃ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ ὁ Κίμων, διὰ νὰ ἐνοήσω ὅτι πρόκειται περὶ κακουργήματος, τὸ ὁποῖον, ἂν οἱ κοινωνικοὶ νόμοι ᾔσαν ὅπως ἔπρεπε νὰ ᾔηαι, θὰ ἀνήκε βέβαια εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δημίου.

— Ἀκριβῶς, ἀγαπητέ μου φίλε. Καὶ τώρα μὴ χάνωμεν καιρὸν.

Διηυθύνθησαν ἐν σπουδῇ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Νικόλαου Βερτιῆ.

Τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν τὴν ἀνέμενε βεβαίως καὶ εἶχε λάβει τὰ μέτρα του. Ὁ στρατιώτης του τοῖς ἐδήλωσε κατηγορηματικῶς ὅτι ἀπουσιάζει.

— Λές ψέμματα, ἀνόητε, σιωπῆ.

— Κύριε λοχαγέ· εἶναι πολὺ ἄρρωστος καὶ μοῦ εἶπε, ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ δεχτῆ κανένα.

— Δὲν ἐγὼ ἀνάγκη νὰ με δεχθῆ, ἀνόητε· μοῦ φτάνει νὰ τὸν εὔρω.

Τοὺς ἐδέχθη πελιδνός, χαμαὶ νεύων κατὰ τὴν συνθήειάν του. Ἀλλὰ προσεποιήθη ἄγνοιαν τῶν αἰτίων τῆς ἐπισκέψεώς των, καὶ προσεπάθησε νὰ μειδιάσῃ, τείνων εἰς αὐτοὺς τὴν χεῖρα.

Τότε ὁ Βράγκας συνέχων τὴν ὄργην, μετὰ τὴν φωνὴν ἤρεμον δι' ὑπερανθρώπων ἀγώνων,

— Τὸ χεῖρ σας, μοῦ δίδετε, κύριε ἀνθυπολοχαγέ; Ἄ, ὄχι. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ μὴ κάμω χρῆσιν, διότι δὲν εἶμαι βέβαιος, ἂν ἔχετε ἐδῶ ἀντιμασιατικὸ σαποῦνι.

— Δὲν ἐννοῶ αὐτοὺς τοὺς τρόπους, ἀλλὰ θὰ μοῦ τοὺς ἐξηγήσετε, ἐλπίζω.

— Χωρὶς ἄλλο· ἂν καὶ τοὺς ἐννοεῖτε ἀλλίστα. Ἀλλὰ κατὰ πρόωτον δὲν ἀνοίγετε αὐτὸ τὸ παράθυρο, παρακαλῶ· Μία δυνατὴ ἀποφορὰ ἀτιμίας εἶναι

ἐδῶ μέσα, ποῦ μοῦ φέρνει ἀσφυξία· θὰ τὴν ἀναδίδῃ, φαίνεται, ἡ ψυχὴ σας. Γιατί δὲν φροντίζετε νὰ προμηθεύεσθε καμμιά ἐσῆς τιμίου ἀνθρώπου, νὰ τὴν πνίγετε; Δὲν πουλοῦν ἀπὸ αὐτὴν εἰς τὰ μυσροπωλεῖα; Ἄν δὲν πουλοῦν εἶναι δυστύχημα, διότι αὐτὰ τὰ ἱρὶς καὶ τὰ ὀποπονᾶζ δὲν σᾶς σκεπάζουν διόλου.

— Δὲν ἐννοῶ, διατί με ὑβρίζετε· εἶμαι ὁμως βέβαιος, ὅτι θὰ μοῦ δώσετε λόγον διὰ τὰς ὑβρεῖς.

— Καὶ διατί σᾶς ὑβρίζω ἐννοεῖτε, καὶ ὅτι δὲν θὰ σᾶς δώσω κανένα λόγον εἴθε ἐντελῶς βέβαιος. Ἀλλὰ μὴ χάνωμεν καιρὸν, κύριε ἀνθυπολοχαγέ. Θὰ σᾶς φαίνομαι πρωτότυπος μάρτυς μονομαχίας, ἀφοῦ ἀρχίζω με βρισιαῖς, καὶ σᾶς μεταχειρίζομαι σὺν σῶλο· ἀλλὰ ἐστὶ θὰ με ἀνεχθῆτε, με σκυφτὸ τὸ κεφάλι. Ἐρχόμεθα νὰ σᾶς παρακαλέσωμε νὰ μᾶς ὀνομάσετε τοὺς μάρτυράς σας, διότι μονομαχεῖτε, ζεύρετε, μετὰ ἓνα λοχαγὸν τὸν κ. Κίμωνα Ἀνδραγάθην· τὸν γνωρίζετε ἴσως.

— Δὲν μονομαχῶ μετὰ τὸν εὐεργέτην μου.

— Ὡ! ἀλήθεια; Τότε φαίνεται ἔχετε ἰδιάζουσιν προτίμησιν εἰς τὴν δουλοφονίαν.

— Ἐχετε μάρτυρας, ὅτι τὸν ἐβλάψα εἰς τίποτα;

— Εἴθε πολὺ ἄνοστος. Με ἀναγκάζετε λοιπὸν εἰς τὰς δέκα, ἀπ' ἐξῶ ἀπὸ τὸ σύνταγμα, μετὰ τὴν ἀναφορὰν, νὰ κάμω ἓνα σεβαστὸ κύκλο ἀπὸ ὅλους τοὺς συναδέλφους καὶ νὰ τοὺς διηγηθῶ μερικὰ πράγματα. Τὸ προτιμᾶτε;

— Πολὺ καλὰ, ἀπήντησεν, ὠχρότερος γενόμενος. Θὰ σᾶς στείλω τοὺς μάρτυράς μου.

— Ἀξιόλογα. Ποτέ, ζέρετε, δὲν ἀμυεβάλλα, ὅτι εἴθε λαμπρὸς νέος. Καὶ διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν τόσην προθυμίαν, σᾶς ὑπόσχομαι, ἂν σκοτωθῆτε, ὅπως ἐλπίζω, νὰ κάμω πολλὰ ἀντιμασιατικὰ καὶ νὰ πνίξω τὴν ἀτμοσφαῖρα με φαινιόν.

— Ἄν ὁμως ἐπιζήσω, ἐπικένελαθε πελιδνότερος, δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῆτε τοῦλάχιστον νὰ μοῦ δώσετε λόγο γιὰ ὅλα αὐτὰ.

— Τὸ πιστεύετε αὐτό; Θεὸς φυλάξοι, κάθε ἄλλο. Ἄν ἐπιζήσετε, τὸ καλλίτερο ποῦ ἔχετε νὰ κάμετε εἶναι νὰ πᾶτε νὰ κρεμαστῆτε. Θὰ σᾶς ἐβοηθοῦσα εὐχαρίστως νὰ ψοφήσετε. ὄχι διὰ μονομαχίας, ἀλλὰ μόνον ἂν εἶχα διορισμὸς δημίου. Δυστυχῶς ὁμως δὲν ἐγὼ· ποῦ νὰ ἤξευρα ἐγὼ ὅτι θὰ παρουσιάζετο τέτοια λαμπρὰ εὐκαιρία! Διὰ τοῦτο, τὸ βλέπετε, δὲν μένει ἄλλο παρὰ μόνος σας νὰ πᾶτε νὰ κρεμαστῆτε.

— Καὶ σεῖς, κύριε ὑπολοχαγέ, ὁ ὁποῖος ἐρχεσθε μετὰ τὴν αὐτὴν ἐντολήν, τί λέγετε εἰς ὅλα αὐτὰ; τὰ συμμερίζεσθε;

— Ἀφοῦ σιωπῶ δὲν τὸ ἐννοεῖτε, ὅτι τὰ συμμερίζομαι; Τί θέλετε, νὰ σᾶς τὰ λέγωμεν καὶ οἱ δύο ἐν δυωδίχ;

— Καὶ ἂν σᾶς ἔλεγα ὅτι εἶναι ἡ ἐσχάτη ἀνάνδρεια σεῖς ἀνώτεροι, ἐρχόμενοι ὡς μάρτυρες, νὰ ὑβρίζετε οὕτω ἓνα συναδέλφον σας καὶ κατόπιν νὰ τοῦ ἀρνηθῆτε ἱκανοποίησιν;

— Μπᾶ, θὰ μοῦ τὸ ἐλέγετο αὐτό, ὦραϊε μου ἀνθυπολοχαγέ, μετὰ τὰ σιδερωμένα, τὰ φουντωτὰ μουστάκια; Θὰ μοῦ τὸ ἐλέγετε; Ἀλλὰ τότε θὰ

ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ καλέσω τοὺς συναδέλφους, ὅπως σὰς εἶπα, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀναφορά· θὰ ἔκαμνα λοιπὸν τὸν κύκλο ἐκεῖνο ὅπου σὰς ὑποσχέθηκα καὶ θὰ τοὺς ἔλεγα :

— Εὐρέθηκε, φίλοι μου, μὴ φορὰ, στὸ δρόμο ἓνα παιδί ἐξ ἡμερῶν· μὰ στὸ δρόμο, κυριολεκτικῶς. Θὰ ἐξοῦσε αὐτὸ τὸ παιδί μὲ ἀπορρίμματα, σκύβαλο τῆς ζωῆς, γδυμνὸ, ξεσκλεῖδι· θὰ ἐμεγάλωνε μέσα στὴ βροῦμα τοῦ κορμιοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ ῥολοὶ τῆς ἀγορᾶς, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο κανενὸς γεφυριοῦ, ἢ μέσα σὲ καμμιὰ κάσσα ἀπ' ἐξω ἀπὸ κανένα μαγαζί. Μικρὸς θὰ ἐμάζευε ἀποτοσίγαρα, μεγάλος θὰ ἐγίνονταν μόρτης, ἀλήτης· κ' ἂν δὲν ἔκλεινε τὴ νεότητά του καὶ τὸ γῆρας του στὸ Μεντρεσέ, ἴσως ἐφθανε καμμιὰ φορὰ νὰ γείνη σπόγγος τῶν σκυλιῶν ἢ νὰ μαζεύη ἀποσκουπίδα. Αἱ! λοιπὸν αὐτὸ τὸ μικρὸ, τὸ ἐπῆρε ἀγκαλιὰ μὴ μὴ μεγάλη περήφανη καρδιά, ὁ συναδέλφος μας ὁ Ἀνδρεάδης Κίμων. Τὸ ἔθρεψε, τὸ ἐξεπαιδεύσε, τὸ ἀνάστησε μὲ τὸ ὑστέρημά του, τὸ γλύτωσε πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τοῦ χάρου τὰ δόντια· ἔκλαψε, ἔκαρδιοχτύπησε, ἐλαχτάρισε χρόνια πολλὰ γι' αὐτό· τὸν ἐπότιζε φαρμάκι, τὸν ἔσθυνε, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐδιώξε ἀπὸ κοντά του, ἀλλὰ δὲν ἐκρύωσε ἡ ἀγάπη του· πατέρας του νὰ ἦταν θὰ τὸν εἶχε κάμει χίλιας φοραῖς ἀπόπαιδο. Ἀλλὰ ὁ Ἀνδρεάδης ἐλαχταροῦσε γι' αὐτὸν ὅσο κανένας πατέρας γιὰ τὸ αἷμά του, γιὰ τὸ ἀληθινὸ του τὸ παιδί. Ἐβάστηξε, ἐπάλαισε καὶ τοῦ ἔδωσε στάδιο, τιμημένο στάδιο, καὶ τώρα ὁ νέος αὐτὸς φορεῖ τὴ στολή μας. — Αὐτὸν τὸν ἀξιοματικό, κύριοι, σήμερα ἐγὼ τὸν ἐπροπηλάκισα καὶ τὸν ἐστραπατσάρησα ὅσο δὲν θὰ εἶχε τὴ σκληρότητα νὰ ὑβρίση κανεὶς τὴν ἀτιμότερη, τὴν κακουργότερη ὑπαρξί. Καὶ ὅμως τοῦ ἀνοῦμαι ἱκανοποίησι καὶ ζητῶ νὰ μὲ δικάσῃ ἢ τιμιότης τῆς ψυχῆς σας· καὶ ἀφοῦ μάθετε πῶς ἐπλήρωσε τὸν εὐεργέτην καὶ πατέρα του, νὰ μοῦ εἰπῆτε ἂν ἤμπορῇ τίμιος ἄνθρωπος νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ αὐτόν. . .

— Ἀρκεῖ, κύριε λοχαγέ, ἔλεος.

— Τότε ἀλλάσσει τὸ πρᾶγμα. Δὲν ἐπιμένετε λοιπὸν, ὦραϊε μου ἀνθυπολοχαγέ, εἰς τὴν παράλογον ἀπαίτησιν νὰ σὰς χρησιμεύσω ὡς στόχος διὰ νὰ κάμετε ἀσκήσεις σκοποβολῆς; Ἦμουν βέβαιος ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι δὲν θὰ ἐπιμείνεται, γνωρίζων τὴν εὐθυκρίσιαν σας. Ὅσο γιὰ τὸ δυστυχισμένον φίλο μου, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Αὐτὸς πρέπει νὰ σὰς δώσῃ αὐτὴ τὴν εὐχαρίστησι. Εἶναι βλέπετε, κύριε ἀνθυπολοχαγέ, τέτοια ἡ λογικὴ τῆς τιμῆς, στὴν κοινωνία τῆ σημερινῆ. Ἄν ἐνὸς ἀνθρώπου, τοῦ κλέψουν τὸ ῥολόγι, τοῦ δώσουν μὴ μαχαιριὰ ἢ τοῦ κάψουν τὸ σπίτι, ἢ κοινωνία θὰ ἐξεγερθῇ ὡς εἰς ἄνθρωπος, θὰ συμπονέσῃ τὸ θῦμα καὶ ὁ ἐνοχος θὰ σαπίσῃ στὴ φυλακῆ, ἂν δὲν ἀνέβῃ τὴ λαιμητόμο. — Ἀλλὰ ἂν ἓνας σὰν καὶ σὰς, κύριε ἀνθυπολοχαγέ, κάψῃ ἐνὸς ἄλλου τὴν εὐτυχία καὶ τὴν χαρὰ καὶ τὴν κἀνὴν στάχτη, ἂν τοῦ γκρεμίσῃ ὡς τὰ θεμέλια τῆ φωλιά του, τοῦ σκεπάσῃ μὲ βούρκο ἀτιμίας τὸ πρόσωπο καὶ τοῦ κἀνὴν ὄρανα ἀπὸ ζωντανὴ μάννα τὰ παιδιὰ του, τότε ἡ κοινωνία γιὰ τὸ μάρτυρα ἐκεῖνο, δὲν ἔχει παρά γέλοια καὶ σαρκασμούς· τῆς τιμῆς ὁ

δολοφόνος περνᾷ γιὰ εὐτυχισμένον κατακτητῆς, καὶ τὸ θῦμα δὲν ἔχει ἄλλο καταφύγιο παρὰ νὰ στήσῃ τὴν ἐρημωμένη καρδιά του γιὰ σκοποβολὴ στὸν κακούργον, ἂν δὲν προτιμᾷ νὰ τὸν ἰδῇ ζευγαρωμένον μὲ τὴ γυναῖκά του στὸ ἴδιον σκαμνὶ τοῦ πλημμελειοδικείου, γιὰ νὰ παιχτῇ μὲ τὰ χαμόγελα καὶ τὰ σκώμματα τοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ κόσμου, καινούργια τραγικὴ κωμωδία εἰς βάρους του. Ἄν εὐρίσκειτο κανεὶς νὰ εἰπῇ ὅτι ἐκεῖνος ποῦ τοῦ ἐσοῦφρωσε ἐνὰς λωποδύτης τὸ ῥολόγι, πρέπει νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸ λωποδύτη, ἂν δὲν θέλει νὰ ἀτιμασθῇ, θὰ τὸν ἔλεγαν τρελλό· ἀλλὰ σὲ σὰς, κύριε ἀνθυπολοχαγέ, τὸ δολοφόνον τῆς χαρᾶς του, τὸ λωποδύτη τῆς τιμῆς του, τὸ δημιουργὸ τῆς ὀρφάνιας τῶν παιδιῶν του, ὁ Κίμων Ἀνδρεάδης, ἂν δὲν θέλει νὰ τὸν δαχτυλοδεικτῇ ὡς ἀνανδρον, ὡς ἐπαξίως ἄτιμον ἢ κοινωνία, ὀφείλει νὰ σὰς παράσῃ τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τοῦ περάσετε, ἂν ἠμπορέσετε, καὶ μὴ σφαιρα εἰς τὴν καρδιά. Διὰ τοῦτο σὰς παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ διορίσετε τοὺς μάρτυρας σας.

— Θὰ γείνη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας, κύριε λοχαγέ.

— Καὶ τώρα χαίρετε. Ἀλλ' ἂν, τῇ εὐμενεῖ βοηθεῖα τοῦ Σατανᾶ, ἡ μονομαχία ἀποβῇ ὑπὲρ ὑμῶν, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ λησμονήσετε τὴν σύστασιν ὅπου σὰς ἔκαμα.

— Δὲν σὰς ἐνοῶ.

— Τί ἀδύνατο μνημονικὸ ποῦ ἔχετε! Καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ ἰδιαιτέρὰ μας δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἐνώπιόν τῶν μαρτύρων σας· καὶ ἔτσι σὰς τὸ λέγω διὰ τελευταία φορὰ· νὰ πᾶτε νὰ κρεμαστῆτε.

ΙΣ'.

Ὅταν ὁ Κίμων ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ καλοῦ τοῦ φίλου, τὰ πάντα εἶχον ἐξομαλυνθῆ, ἂν καὶ βραδέως· διότι μετὰ πολλὰς δυσχερείας ὁ Νικόλαος Βερτῆς ἠδυνήθη νὰ πείσῃ δύο ὁμοιοβάθμους του, ὅπως ἐλεῶντες αὐτὸν τῷ χρησιμεύσουν ὡς μάρτυρες.

Τὸν Κίμωνα ἀνέμενον καὶ οἱ δύο μάρτυρες του καὶ τὸν ἔσφιγγαν ἐπὶ τῆς καρδίας των σιωπηλοί.

Τότε σύρων ἰδιαιτέρως τὸν Φίλιππον ὁ Κίμων τῷ εἶπε·

— Στείλε αὐτὸ τὸ κλεῖδι εἰς ἐκείνην, ὅπου γνωρίζεις. Ὅλα τὰ χολεριασμένα ἀπὸ τὴν ἀτιμία τῆς πράγματα, ὅπου εἶναι ἐκεῖ μέσα εἶναι ἰδικὰ τῆς. Καὶ τώρα, Φίλιππε, νὰ ἰδῶ τὰ παιδιὰ μου.

— Παίξουν μὲ τὰ ἰδικὰ μου· εἶναι μελαγχολικά, ἀλλὰ ἤσυχά· μὴ ἀνησυχῆς. Θὰ κατορθώσῃ ἡ Ἀσπασία νὰ τὰ διασκεδάσῃ. Ὅσο νὰ κανονίσῃς τὰ τοῦ βίου σου, Κίμων, δὲν θὰ ἀρνηθῆς διὰ σὲ καὶ τὰ παιδιὰ σου τὴ φιλοξενία τοῦ ἀδελφοῦ σου.

— Σιώπων τοῦ ἔσφιγγε τὰς χεῖρας ὁ Κίμων καὶ δάκρυ ἐκύλισεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του· τὸ πρῶτον ἡμερον, τὸ πρῶτον γλυκὺ δάκρυ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συμφορᾶς του.

— Ἴσως, προσέθηκε, μόνον σ' αὐτὰ τὰ δυστυχισμένα περιορισθῇ ἡ φιλοξενία σου, καλὲ μου Φίλιππε.

Ἐλαβεν εἰς τὴν ἀγκάλην του τὰ τέκνα του καὶ τὰ ἠσπάσθη ἐπανειλημμένως, παραφρόως, ἐνῶ ὁ Βράγκας καὶ ἡ σύζυγός του δὲν ἠδύναντο νὰ κρατήσουν τὰ δάκρυα.

Τὰ τέκνα ἐζήτησαν καὶ πάλιν τὴν μητέρα των.

— Θέλουμε νὰ μᾶς πᾶς στὴ μάνα μας, πατέρα· ποῦ εἶναι ἡ μάνα μας;

— Ὅχι, παιδάκια μου· δὲν κάνει τώρα. Ἡ μάνα σας εἶναι ἄρρωστη, δὲν κάνει· θὰ κολλήσετε καὶ σεις.

Καὶ ἡ Θάλεια κλαίουσα,

— Ἄφου εἶναι ἄρρωστη ἡ μανούλα μας, νὰ μᾶς πᾶς κοντά της κ' ἄς κολλήσουμε καὶ μεις.

— Ὅχι, Θαλίτσα μου. Μὴ μοῦ λὲς αὐτὴ τὴ στιγμή τέτοια λόγια· ἂν ἦναι νὰ κολλήσης τὴν ἄρρώστια τῆς μάνας σου καμμιά φορά, παιδί μου, καλλίτερα νὰ μοῦ δώσῃ τὸ θάνατο ὁ Θεὸς ἀπόψε.

Ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τῶν τέκνων του μετὰ μεγίστης ψυχικῆς ταραχῆς, εἶπε θερμούς εὐγνωμοσύνης λόγους εἰς τὴν Ἀσπασίαν, καὶ μετὰ τῶν δύο φίλων του ἐπέβη τῆς ἀμάξης.

Ἡ ἀμάξα διὰ τῆς ὁδοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου ἔστη εἰς τὴν παρὰ τὴν θέσιν Γαϊσιφιαῖς ἀμμόδῃ παραλίαν.

Ἦσαν πρώτοι· οἱ ἄλλοι δὲν εἶχον ἀκόμη φωνῆ.

Εἶναι ἐσπέρα κατ' ἐξοχὴν μελαγχολικὴ. Ὁ νότος μαίνεται ἀπὸ τοῦ πελάγους ὕγρος καὶ νύσων, χρωματίζων τὴν θάλασσαν βαθυκύανον, καθισταμένην σχεδὸν μελανὴν ἐφ' ὅσον ἐκ περιτροπῆς καλύπτεται ὁ ἥλιος ὑπὸ τῶν βαρέων νεφῶν, τὰ ὁποῖα γοργὰ διαθέουν τὸ στερέωμα ἐξωθούμενα ἀπὸ τῶν νοτίων τοῦ ὀρίζοντος ἐσχατιῶν. Τὰ κύματα κυλίνονται βαρῆα μετὰ πατάγου· καὶ ἀφροστερῆ θραύονται παφλαζόντα ἐπὶ τῆς ἀμμοχώστου ἀκτῆς, ἐνῶ μυριάδες ψεκᾶδων ἀποστίλθουν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύνοντος ἡλίου. Ἀπὸ τῶν χθαμαλῶν θινωδῶν γηλόφων οἱ ὅποιοι ὀρίζουν τὴν ἀκτὴν ἀνέρχονται στρόβιλοι ἄμμου καὶ κονιορτοῦ, καὶ δροῦμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κάμπτονται μέχρι γῆς τοὺς κλάδους αὐτῶν οἱ κάλαμοι καὶ αἱ ἰσχναὶ ἐρεΐκαι, αἰτίνες στέφουν τοὺς χάνδακας τῶν ἐλῶν, ὅπως κάμπτει τὰ ὦτα ὁ ἵππος μαστιγούμενος ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ παγεροῦ βορραῶ.

Ἔστη ἀκίνητος πρὸ τῆς ἀκτῆς ὁ Κίμων καὶ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐν ἀλλόφρονι ῥέμβῃ περιέβαλε μελαγχολικὸν τὸν ὀρίζοντα τὸν πελάγιον καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ παλαιοῦ Φαλήρου μέχρι τῶν ἐσχατῶν ἄκρων τὰ ὁποῖα καλύπτει ἡ νῆσος τῶν Φλεβῶν.

Ἀλγεινὸν μεϊδιάμα ἐπήνησεν τῶν λευκῶν αὐτοῦ χεϊλέων.

— Πόσαις φοραῖς μ' αὐτὸν ποῦ περιμένω σήμερα, ὅταν ἦταν μικρὸ παιδί, παιδί δικό μου, ὅπως τὸν ἔλεγα, ἐκαρτερούσαμε ἐδῶ στὸ σουρούπωμα τὰ παππιά συμμμένοι στὴν ἀμμοδιὰ μετὰ τὰ τουφέκια στὸ χέρι. Πόσαις φοραῖς σ' αὐτοὺς τοὺς γυαλοὺς ἡ σηκώναμε δίχτυα, ἡ ἀνοιγόμαστε μακριὰ μετὰ παραγάδια. Τραβοῦσε κουπί αὐτὸς ἀγάλια ἀγάλια, καὶ κλαρίζα ἐγὼ κ' ὕστερα στὸ σήκωμα ἔπερνα ἐγὼ τὰ κουπιά γιὰ νὰ τοῦ δίδω τὴ γὰρ νὰ ἀναί-

βάζῃ ψάρια. Τί καλὸ ποῦ μοῦ ἔκανε στὴν ψυχὴ τὸ παιδικὸ γέλοιο τῆς χαρᾶς του, ὅταν ἐχτυποῦσε κανένα μεγάλο ψάρι στ' ἀγκίστρι, καὶ τὸ πετοῦσε λαχταριστὸ στὴν κουπαστή. Καὶ μιὰ βραδεῖα ποῦ μᾶς ἐξόργισσε ἀπὸ τὸ Καβούρι καὶ ξενοχτήσαμε στῆς Φλεβαῖς βρεμμένοι, τί τρομάρα τὴν πῆρα μὴ μοῦ κρούσῃ καὶ μετὰ τί καὶ τὸν σκέπασα, μετὰ ὅτι κ' ἂν εἶχα παγόνοντας ἐγὼ μετὰ τὸ ποκάμισο. Ἐδῶ, νὰ ἐδῶ, σ' αὐτοὺς τοὺς γκρεμισμένους τοίχους τοῦ βάλτου, ποῦ θὰ μοῦ τὸν στήσουν σὲ λίγο σιμάδι, πόσαις φοραῖς καθισμένοι ἐκίναμε καρτέρι στὰ τρυγόνια. Ποῖός νὰ μοῦ τὰ ἔλεγε ποτέ, ποῖός νὰ μοῦ τὰ ἔλεγε. "Α! Ἄς ἦναι παντοῦ ἄλλοῦ παρὰ ἐδῶ θὰ εἶχα καλλίτερα νὰ γείνη αὐτὸ τὸ συναπάντημα.

Μετ' ὀλίγον ἐφάνη καὶ ἡ ἑτέρα ἀμάξα. Μετὰ τῶν μαρτύρων ἦτο καὶ εἰς ὑπίατρος. Τότε οἱ μάρτυρες ἀμροτέρων συνηντήθησαν· ὁ δὲ Νικόλαος Βερτῆς ἔμεινεν ὀλίγον μακρὰν.

Εἶναι παράδοξον πῶς τὸν προσέβλεπεν ὁ Κίμων. Τίποτε τῆς λυσώδους ὀργῆς τῆς χθὲς δὲν ἦτο εἰς τὸ βλέμμα ἐκεῖνο. Ἀπορία μόνον, ὑπέμετρος ἀπορία διεγράφετο ἐν τῇ μορφῇ του καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του καθηλώθησαν ἐπὶ τοῦ Νικολάου ἐκστατικοί, ἀπλανεῖς, ὡς ὀφθαλμοὶ ἀμαυρωτικοῦ. Τῆς κρίσεως του ἡ ἄλυσος διεσπᾶτο, ἐδοκίμαζε προφανῆ κάματον, ὅπως συνεχίσῃ τὰς ἀναμνήσεις του καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἡ θέα τοῦ νέου ἐκείνου, τὸν ὅποιον τόσον ἠγάπησεν, ἰσταμένον ἐκεῖ ὀρθίον μακρὰν αὐτοῦ ἐπήνεγκε τελεῖαν τῆς διανοίας αὐτοῦ παραλύσιν.

Γιατί κἀθεταί ἐκεῖ τὸ παιδί του; Τί θέλουν αὐτοὶ ποῦ τὸν περιτριγυρίζουν; Γιατί δὲν ἔρχεται κοντά του, κοντά στὸν πατέρα του; Γιατί;

Ἄλλ' αὐτὸ τὸ τραγικὸν ἐρώτημα τὸ ὁποῖον συγκρατῶν καὶ πιέζων τὸ μέτωπον προέβαλλεν εἰς τὸ λειπόψυχον πνεῦμα του, τὸ ἀφύπνισεν ἐν ἀκαρεῖ. Ἡ μορφή του αἰφνιδίως ἐγένετο τραγικῶς ἀγρία καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξήστραψαν, ὡς ἂν ἀνέδιδον φλόγας. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤρκουσαν μόνον τὰ βλέμματα ἐκεῖνα διὰ νὰ κεραυνώσουν τὸν ἄθλιον· τόσον ἔτρεμε, τόσον ἐκάμπτοντο τὰ γόνατά του, τόσον ἦτο πελιδνός.

Τοὺς ἐτοποθέτησαν ἀπέναντι ἀλλήλων ἀπὸ ἀποστάσεως δέκα πέντε βημάτων. Ὁ κλῆρος ἠνύνησεν τὸν Νικόλαον Βερτῆν· ἡ τύχη τῶ παρεῖχε τὴν χάριν νὰ πυροβολήσῃ πρῶτος αὐτὸς τὸν εὐεργέτην του.

Εἰς τῶν μαρτύρων του ἐγκειρίζων εἰς αὐτὸν τὸ πιστόλιον τῶ εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ·

— Σὲ λυποῦμαι, ἀνθυπολοχαγέ, καὶ ἤθελα νὰ σοῦ δώσω μιὰν συμβουλήν· εἰς τὴν θέσιν σου μόνον νὰ ἐξιλειωθῶ θὰ ἐζητοῦσα· θὰ ἄφρινα νὰ σκοτωθῶ ἐκ προθέσεως, καὶ θὰ ἔκανα νὰ ἐνοήσουν ὅλοι, ὅτι ἐγὼ κατεδίκασα τὸν ἑαυτὸν μου.

Δὲν ἀπήντησεν ὁ Νικόλαος Βερτῆς. Ἄλλ' ἀφοῦ ἀπεσύρθη ὁ μάρτυς, δοθέντος τοῦ συνθήματος, ἐσκόπευσε μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸν εὐεργέτην του, καὶ προσπαθῶν νὰ τοῦ ἀραιρῆσῃ τὴν ζωὴν, ἀφοῦ τοῦ ἀφῆρασε τὴν εὐτυχίαν, ἐπυροβόλησεν.

Ἡ σφαῖρα ἀνήρασε τὸ ἀριστερὸν ἐπώμιον τοῦ Κίμωνος. Καὶ ἐκεῖνος ἀτάραχος, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε μετὰ ἀλγεινὸν μεϊδιάμα·

— Ἄ! Δὲν ἤξερα. ὅτι θὰ τοῦ ἤρχετο καὶ ἡ διάθεσις νὰ μὲ καθαιρέσῃ!

Ἐπροεπὲν ἤδη νὰ ἐγειρῆ τὴν χεῖρα τὴν τιμωρὸν ὁ Κίμων καὶ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ὑπαρξίν, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς περιέσωσε καὶ ἀνέπτυξε. Ἡ ὠχρότης του ἐπετάθη εἰς τοιοῦτον βαθμῖον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὥστε θὰ τὸν ὑπελάμβανέ τις νεκρὸν ἰστάμενον ἐκεῖ διὰ μηχανικῆς ἐνεργείας.

Ἐσκόπευσεν ἐν τούτοις βραδέως, χωρὶς νὰ τρέμῃ ἡ χεῖρ, κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀντιπάλου του. Καρδιὰ αὐτὸς δὲν εἶχε ποτὲ διενόηθῃ ἡ σφαῖρα θὰ πάῃ χαμένη χτυπώντας σὲ κούφωμα· στὸ κεφάλι λοιπόν, στὸ κεφάλι· ἀπὸ τὸ κεφάλι σκοτώνονται τὰ ρεῖδια.

Ἄλλ' ἐνῶ διηύθυνε τὸ στόχαστρον τοῦ πιστολίου κατὰ τοῦ μετώπου τοῦ προδότη, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀντίκρισαν τὸ βλέμμα του τὸ παλλόμενον, τὸ ἔμφορον, τὸ περιδεές.

Παγερὸν ῥίγος διέτρεξε τὸ σῶμα του εἰς τὴν συνάντησιν τῶν βλεμμάτων ἐκείνων, ἐνῶ ἠτοιμάζετο νὰ σύρῃ τὴν σκανδάλην. Εἶχον τὴν αὐτὴν τραγικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐναγωνίου ρόβου καὶ τῆς ἀπογνώσεως, τὴν ὁποῖαν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν πρὸ εἰκοσαετίας περίπου, ἀφοῦ ἀπεκόμισαν τοῦ πατρὸς του τὸ λείψανον, ἔρημον, ἐγκαταλελειμμένον παιδίον, τὸ εἶχε λάβει εἰς τὴν ἀγκάλην του ὁ Κίμων.

Νέφος ἐκάλυψε τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς του καὶ τὴν μνήμην του. Δὲν ἔβλεπε πλέον τὸν πατραλοῖαν, ὁ ὁποῖος ὠρθοῦτο ἐνώπιόν του· καὶ τὸ ἔργον του τὸ στόγιον διωλίσθησε τῆς μνήμης του. Ἐβλεπε μόνον τοὺς δύο ἐκείνους μεγάλους, τοὺς ὑγρούς, τοὺς παλλομένους ὀφθαλμοὺς μὲ τὰ περιδεῆ βλέμματα, πάντοτε προσηλωμένα ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως τὸν ἠτένιζον ὅταν, ἐξαετὲς ὄρφανόν, εἶχε κλείσει τὰς μικρὰς του χεῖρας περὶ τὸν λαιμὸν του. Καὶ αὐτοστιγμὴ αἱ ἀναμνήσεις, ἐκυριόρχησαν τῶν ὀρωμένων, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του διεθίβαζαν εἰς τὴν σαλευομένην διάνοιάν του τὴν εἰκόνα οὐχὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου τοῦ διεσθαρμένου, ἀλλὰ τοῦ τρυφεροῦ, τοῦ μικροῦ ὄρφανου, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχον στήσει ἐκεῖ διὰ νὰ τὸ ἐξαπλώσῃ νεκρὸν.

Καὶ ὅμως παραδόξως, ἐνῶ τὸ αἷτιον τὸ ὄθου τὴν βούλησιν του εἰς τὸ τραγικὸν ἔργον διεξέφευγε τῆς διανοίας του, ἡ βούλησις ἐλαίτουργεῖ ἐν αὐτῷ καὶ ἐπιβλητικὴ ἀναλλοίωτος τῷ ἐπέταττε νὰ πυροβολήσῃ.

Προσεπάθησε τότε νὰ σύρῃ τὴν σκανδάλην, ἀλλ' ἡ χεῖρ δὲν ὑπήκουσεν.

Ὡς ἐάν τὸ ἐγὼ του εἶχε διχασθῆ ἀποτόμως, παρὰ τὸν ἀτιμασθέντα σύζυγον, ἀρυπνίσθη ὁ ἀλγῶν πατήρ, καὶ εἰς τὴν φλέγουσαν κάμινον τῆς ὀργῆς ἐγύθησαν τὰ δάκρυα τῆς πατρικῆς ὀδύνης. Οὕτω δύο δυνάμεις ἀντίροποι, πανίσχυροί, κολοσσιαῖαι, ἤλθον εἰς αἰφνιδίαν σύρραξιν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς ψυχῆς του, ὡς ὅταν εἰς τὰ ἐγκατα τῆς γῆς, εἰς τὸν πεπυρακτωμένον πυρῆνα, χύνονται ὕδατων ποταμοί. Καὶ ὡς εἰς τὴν ἀγρίαν τῶν στοιχείων τούτων σύρραξιν δονεῖται καὶ ἀνατρέπεται ἡ γῆ, οὕτω καὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸ ἐξητλημένον σῶμα δὲν ἀντέσχεν εἰς τὴν τραγικὴν ταύτην κρίσιν.

Κλονισμὸς αἰφνιδίος τὸν διέσεισεν, ὡς ἂν ἰσχυρὸν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐκενώθη ἐπὶ τοῦ σώματός του· ἐτάνωσεν ἀποτόμως τὰς χεῖρας εἰς τὸ κενόν, τὸ πιστόλιον ἐσπενδονίσθη ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του καὶ ὡς ἄψυχος ὄγκος, ὡς σῶμα νεκρωθέν, κατέπεσεν ὑπτιὰς μετὰ δούπου.

Ἄπαντες ἔδραμον πρὸς αὐτὸν πλὴν τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις ἐθέθη φεύγων διὰ τῶν ἑλών, ὑπερπηδῶν τὰ θρύα, ὀλισθαίνων, καταβορβορούμενος, πίπτων εἰς τοὺς χάνδακας καὶ ἐγειρόμενος, χωρὶς νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν, ὡς ἂν Ἐριννύες ἀόρατοι τὸν εἰδῶσκον.

Ἐκυψαν ἐπὶ τοῦ Κίμωνος οἱ συνάδελφοί του μετ' ἀλγεινοῦ πόνου. Τὸν ἐπίστευον νεκρὸν. Ἄλλ' αἶμοι! Δὲν ὑπῆρξε πρὸς αὐτὸν οἰκτιρμῶν ὁ θάνατος, διότι ἔζη.

Τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ὑποστῆ παρχυμόρφωσιν. Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶχον γαίνει ὑελώδεις· κατὰ δὲ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ πτυχαὶ ἐσχηματίζοντο, κατευθυνόμεναι ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ στόμα καὶ ἡ σιαγὼν διαστρεβλωθέντα ἐφέροντο πρὸς ἀριστερά, ὡς ἐάν πανίσχυρα ἐλατήρια ὄθου τὸ στόμα πρὸς τὸ ἀριστερὸν οὖς, ὡς ἐάν ἀόρατος σιδηρὰ χεῖρ εἶχεν ἐξαρθρώσει καὶ διαστρέψει τὴν σιαγὼνα. Ἡ γλῶσσα ἐξήρχετο τοῦ γαίνοντος στόματος ἐξῶδηνκνία, συνεσφιγμένη μετὰ τῶν ὀδόντων. Προσεπάθει ἐναγωνίως νὰ λαλήσῃ, ἀλλ' ἀναρθροὶ μόνον ἤχοι ἐξήρχοντο τοῦ στόματός του, ἐνῶ ἀπὸ τῆς παραλυθείσης γωνίας αὐτοῦ διέρρεεν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ του ἀφρώδης σίελος. Ἀνέπνεε βραδέως, ὡς ῥέγγων καὶ κατὰ τὴν ἀναπνοὴν ταύτην τὴν ἐπώδυνον ἐξεκομποῦντο ὡς ἰστίον αἱ παρειαὶ καὶ τὰ χεῖλη. Δι' ἀπεγνωσμένης ρυθμικῆς κινήσεως τῆς ἀριστερᾶς χεῖρός καὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ἐπληττε τὸ χῶμα, ἐνῶ τὰ δεξιὰ ἄκρα παρέμεναν ἀκίνητα, ἀδρανῆ, παράλυτα. Ὁ Φίλιππος Βράγκακς κλαίων ὡς παιδίον τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν λοιπῶν τὸν μετέγαγεν εἰς τὴν ἀμαξάν.

Τότε κύπτων εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ ὁ ὑπίατρος, εἶπε πρὸς τὸν Φίλιππον.

— Πολὺ ὀλιγώτερον δυστυχισμένος θὰ ἦτο, λοχαγέ μου, ἂν τοῦ τρυποῦσε πέρα πέρα τὴν καρδιά ἡ σφαῖρα.

— Τί εἶναι ἡ συμφορὰ ποῦ τοῦ ἦρθε, γιατρέ; Μὴ μοῦ κρύψῃς τὴν ἀλήθειαν γιατί ἐγὼ μόνος εἶμαι γι' αὐτὸν καὶ ἀδελφὸς καὶ φίλος στὸν κόσμον.

— Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ σὰς κρύψω τίποτε, λοχαγέ μου. Τί τὸ ὄφελος; Εἶναι δεξιὰ ἡμιπληγία μετ' ἀρασίας. Ἄν τὸν ἐλεήσῃ ὁ Θεός, ἐνδεχόμενον νὰ ἀνακτήσῃ τὴν φωνήν. Τὰ δεξιὰ ἄκρα ὅμως θὰ μείνουν παράλυτα καὶ ἐννοεῖτε, λοχαγέ μου, τὸ στρατιωτικὸν του στάδιον ἔκλεισε σήμερον.

— Δυστυχισμένε Φαίδων, δυστυχισμένη Θάλεια, ἐπιθύρσειν ὁ Φίλιππος, ἐνῶ δάκρυ ἐκυλίετο ἐπὶ τοῦ τιμίου προσώπου του· διὰ σὰς μόνον συνήνεσε νὰ ζῆσῃ· καὶ ὅμως σκληρὸς ὁ Θεὸς κατέστησε ἀχρηστή γιὰ τὰ παιδιὰ του καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν τραγικὴν θυσίαν.

[Ἐπεταὶ συνέχεια]